

מגזין הבנקאות הפרטית

יולי 2013

מחיר: 40 ש"ח

שרונה - שער הכניסה
החדש של תל-אביב
< עמ' 22

האם ניתן לנבא ולרפא
פוסט-טראומה
< עמ' 18

אוכל, שתיה,
כסף, השקעה
< עמ' 12

קריאה אחרונה
למיני טייקונים
< עמ' 4

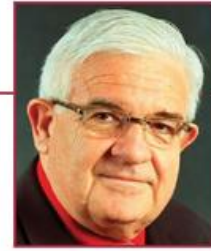
צילום: דרור בן דוד, תמרת

מדרור משפט,
ניהול ושייחוק

אלון קפלן*, עורך, בשיתוף עם ערד ליאת אייל וערד מיטל הנדרי

נאמנות לטובת חסויים

לפיכך, קבע השופט שנהב, כי נוכח הרצינות האלימית העומדים מאחורי ההסדרים לעיל, יש להחיל על שני הנאמנים, לרבות זה אשר לא מונה כאפוטרופוס, את ההסדר המעוגן בחוק הכשרות המשפטית, הנרוך בהיקף פיקוח רחב.

בעניין ה.צ. המנוחה הקימה הקדש בצוואתה לטובת בנה החסוי. עת הוגשה בקשה לקיום צוואה זו, התנגד לה היועץ המשפטי לממשלה וטען כי בנסיבות בהן ישנו חסוי, ההסדר המעוגן בחוק הכשרות המשפטית נובר על זה המעוגן בחוק הנאמנות עד כדי ביטולו, וזאת מסיבות שונות אשר בראשן הרצינות המפורטת לעיל. בפסק דינו כבוד השופט ארז שני קבע כי יש לכבד את רצונה של המנוחה ולאפשר את הקמתו של ההקדש. כמו כן, הנם שהאפוטרופוס נבדל מן הנאמן, אין משמעות הדבר כי יש לראות בנאמן "כחשוד יותר" למעול בתפקידו ובאמון הניתן בו. על כן, נקבע כי הנאמן ימלא את תפקידו, אך בד בבד יהיה כפוף לחובות הדיווח החלות על אפוטרופוס.

עינינו הרואות, כי בעת הקמת הנאמנות באמצעות צוואה, הנאמנות חושפת עצמה לפיקוחו של האפוטרופוס הכללי. עם זאת, זהו אינו המצב כאשר הנאמנות מוקמת עוד בחייהם של ההורים. במקרה זה, האפוטרופוס כלל אינו מעורב, וזאת מאחר ונכסי ההורים (או חלקם) מועברים לנאמן עוד במהלך חייהם ולכן כלל אינם נכללים בעיזבונם, ובכלל זה גם בצו קיום הצוואה אשר ניתן בעיניים.

סוף דבר - מבין הדרכים העומדות לאדם לתמוך בילדיו החסויים לאחר פטירתו, ניתן לראות בנאמנות הכללית זמין ויעיל לשם כך, המאפשר את הנשמתו המקסימאלית של רצונו. ■

* ערד אלון קפלן הינו בעל משרד עורכי דין המספק שירותים משפטיים בינלאומיים ומייצג לקוחות עסקיים פורטיים.

יעבירו ההורים את הנכסים אל נאמן, אשר יחזיק בהם לטובת הבן. הנאמן יבחר על-ידי ההורים ויפעל בהתאם להוראותיהם, כפי שאלה יופיעו בכתב הנאמנות או בצוואה. ניתן אפוא לראות הקבלה מסיימת בין האפוטרופוס לנאמן. האם אלו הסדרים סותרים או שמא ביכולתם להתקיים זה לצד זה? הסוגיה הניעה לפתחו של בית המשפט בעניין קסירר. בש"א 12695/06 בתיק עיקרי: ת"ע 107210/06 עובון המנוח נ.ב.דל נ' האפוטרופוס הכללי (פורסם בנבו, 16.04.2008) ("עניין קסירר").

ולאחר מכן בעניין ה.צ. ת"ע (ת"א) 13019-03 ה.צ. נ' היועמ"ש נ' האפוטרופוס הכללי במחוז תל אביב (פורסם בנבו, 05.12.2012) ("עניין ה.צ.").

בעניין קסירר, המנוח הותיר אחריו צוואה לפיה נכסי העיזבון יועברו להקדש, אשר מטרתו דאגה לכל צרכיהם של שני בניו החסויים. להקדש זה מינה המנוח שני נאמנים. עם פטירתו של המנוח, מונה אחד מן הנאמנים הכללי לאפוטרופוס של שני הבנים החסויים. בנסיבות אלו עלתה השאלה: מהו ההסדר החל על הנאמנים - זה המעוגן בחוק הנאמנות, או זה המעוגן בחוק הכשרות המשפטית, ומהו היקף הפיקוח החל בנסיבות אלה עקב כך?

לפי כבוד השופט יצחק שנהב, היקף הפיקוח החל על האפוטרופוס רחב מזה החל על הנאמן. הנאמן עצמאי, ולו שיקול דעת בניהול הנאמנות.

זאת ועוד, החובות העיקריות החלות עליו הן חובות כלליות הנוגעות לשמירה על נכסי הנאמנות ולחובות לבצע פעולות בהם אך ורק לשם השגת מטרת הנאמנות. בניגוד לכך, משמעות מינויו של אדם כאפוטרופוס הינה כי בית המשפט נותן בו את אמונו שיפעל לטובת החסוי. לאור פערי הכוחות הברורים, המחוקק בחר להנביל את כוחו של האפוטרופוס על מנת לוודא שלא ינצל לרעה את כוחו ויבצע פעולות בנכסים לטובתו שלו.

ראובן ולאה הם זוג נשוי החיים בישראל. לאחר שנים של עבודה קשה, עלה בידם של בני הזוג להשיג נכסים רבים. בנם של ראובן ולאה, שמעון, הינו בעל מונבלות אשר אינה מאפשרת לו לנהל את ענייניו באופן עצמאי. זאת ועוד, יכולתו של שמעון לכלכל עצמו מוגבלת, ודרושה לו תמיכה כלכלית למשך כל ימי חייו. ראובן ולאה חוששים לעתידו של שמעון עם פטירתם. מהן הדרכים העומדות בפניהם על מנת להבטיח את עתיד בנם? דרך אפשרית אחת הינה הורשת כל הנכסים לבן, עם זאת, כמי שנערך כשרות משפטית עקב מוגבלותו, משמעות הדבר הינה כי הנכסים יועברו לשליטתו של אפוטרופוס, אשר ימונה על-ידי בית המשפט. אמנם ההורים יכולים לבקש בצוואתם את מינויו של אדם מסוים כאפוטרופוס, אך לבית המשפט שיקול דעת רחב בבחירתו. כמו כן, חוק הכשרות המשפטית.

חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופוסות, תשכ"ב-1962 ("חוק הכשרות המשפטית")

חוק זה מחיל קשת רחבה של חובות על האפוטרופוס בעת ניהול ענייניו של החסוי, וכן זה כפוף לפיקוחו של בית המשפט. מבין חובות אלה ניתן למצוא חובות דיווח לבית המשפט, וכן את החובה לקבלת אישור לביצוע פעולות מסוימות, כגון פעולות בהן מתעורר ניהול עניינים. אמנם מטרת חובות אלה היא לאפשר את ייעודו וחובתו העיקרית של האפוטרופוס - לפעול לטובת החסוי, אך עם זאת הדבר מצריך מידה רבה של אמון מצד ההורים באפוטרופוס בניהול הנכסים מחד, ובטיפול בבן מאידך, כאשר אין לו כל חובה מפורשת כלפיהם. דרך אחרת היא באמצעות נאמנות על-פי חוק הנאמנות.

חוק הנאמנות, תשל"ט-1979 ("חוק הנאמנות")

באחד משני מסלולים עיקריים: האחד, נאמנות אשר תוקם עוד במהלך חייהם של ההורים; והשני, הקדש אשר יוקם באמצעות צוואה. בשני המסלולים הללו,